

С В Е С Л А В И Ј Е

И Л И

П О В Ј Е С Н И Ц А
Д О Б Р О Д Ј Е Т Е Л Н И

И

С Ј А Ј Н И С Р Б А Љ А

С В Е З К А И I.

Издаје Јосиф Миловук

у Пешпи.

1848

P196p III 307/2.1

204133

PM 159/2

Р19 Ср III 307/2. П

КНЕЗ ЛАЗАР

ЦАР СРПСКИ.

~~ф. 215~~

~~ф. 321~~
2.

5686

БИБЛИОТЕКА
МАТИЦЕ СРПСКЕ

I am betray'd , by keeping company
With moon-like men , of strange inconstancy.

Shakspeare.

Ја сам издаш , држајући друштво
С' људма мјесецу - подобним , чудесним непоспе-
јанством.

Шекспир.

ПРЕДГОВОР.

Љупки Чипашељу! Ево ти и другог сјајног мужа, који се у свом народу српском раброшћу оружја и љупкошћу добродјешели по успи слави. А то је красни кнез и свепи Лазар. Из многи повјесница шући језика извађен живопи његов и описана дјела његова предспављају блага Лазара, који је на пољу Косову борбом шежећи за благоспојањем свог опечеспва вјенац мучења получио. Он мило сајужава српску славу са вјечним прибишком опечеспва свог; он право љубљаше народ, и чеспвова опечеспво, за то и вјерно ишчезе у бишви погубом своје главе. Красан је спомен досад о њему у роду био, а красан ће пак, док је и српског рода

на земљи, прајати. Мудри и благодарни по-
шомци свагда шруде и подвиге великог и сјај-
ног мужа шим начином и поштују. То и јесш
оно кадило, које сваки смјерни родољубац на
жерпвеник мирисне добродјетели приноси. Спра-
ведљиво Лазар шог украшења од свог мудрог
пошномспва и заслужује.

КНЕЗ

КНЕЗ ЛАЗАР ЦАР СРПСКИ.

Кад је љути Вукашин, двјеста две године мудро народом српским владајуће племе Немањићево, свешу одуху српску! нешпедно искоренио с' позорја бјелог свјеша, убивши посљедњи заоспали пупак младог Уроша *) сина Душана Силног нај благосклонијег свога благодјетеља; онда он, при узбуњеном народу, жељом владања успаљен, зачне се шрудити, да на преспол српски ускочи, гди по млогом грозном крвопроливију помоћу своје јуначне браће надјачавши нај главније народа чланове, славно себе Краљем сам прогласи, и по својој вољи упорно над Србијом *оспа. Приспојно шу после и влада он, борећи се рабро противу Турака, главни српски непријатеља: но како се он први пуп у борби унесрећи, од ма и убијен паде под руком свога слуге **). Тако свршивши Вукашин, наравно, ни је могао ниједног свога сина на владању сјајног престола српског осшавити.

Та је свјеша природа, да неправда не може дуго прајати. Са свим шим, што је човек разумом обдарен, за што опет не може он у свако доба, и у сваком случају шако мудро посшупати,

---

*) Давидовић. **) Давидовић 91. стр.

ти, да би свој сопствени посљедак, и посљедак своји синова вјерно обезбједио; а шакав је ток природе не само код Србаља, него и код сваког другог народа. Ми Срби чинили смо свагда, као што и сад чинимо часн овог бјелог свјеша, јер смо и ми предмјет, који присуствује на свјешу. Паче ми смо у млогом погледу заиста важнија створења, која забављамо узвишене умове над млогим другим народима, који се надалеко не проспиру; јер тај је свагда поштован народ у свјешу, који се својим сјајним оружјем јуначки од други (народа) отпликује. Ужас је и помислиши, а камо ли ипац по ипац бројати, колико је много жершва народ српски од своји непријатеља принуђен (а повећој часи због свога доброг срца) поднети морао; не мање пак налазили су се у самом народу кадкад злоковарни чланови, који су народ јадно распразали, и грозно сапирали, као што је и Вукашин.

Вјерни народ српски по смрти Вукашиновој сад млогобројним раздорима наново подложен, не имајући законог поглавара, волновао се у срцу, базајући сујешним мислима скањивања, коме ће се предаши, вручивши весло управе силнога краљевства српског у руке једноме од премлоги на престол дисашеља.

Синови Вукашинови прудили су се свом силом, да власн краљевску на себе привуку, праведно, као синови припознашого краља.

Вук Бранковић, који своје племе доводи од Бранка Муншимира брата Примислављева налазио је шакође право на престол сјесни. *)

Балза

*) Jolincius.

Балза Господар Зенски од старина племе
оплично, вребао је згону, да Србију освоји.

Алшоман Господар Хелмски тврдо се уз-
дао, да ће у садашњем Србије печалном поло-
женију своју власт над њом проспрешити.

Кнез Лазар намјесник Срјемски син Приве
једног од позни унука краља Примислава, ко-
љена прије Неманића Србијом владајућа, имав-
ши јаку спрану народа као нај спарији Кнез и
Господар у нај већој чеспи спојавши преузме
сву власт на себе; но Балза и Алшоман мјеша-
јући се у послове такође српске, прогласе Ср-
бију као општенародије (герублика): Ла-
зар, принуђен са обоицом ови кашњи своји зло-
швора, вјерно сложи се; и мјесто чеспи само-
владца, прими чест општенародна савјетника,
али па као први члан јави се. Срећа се сад Ср-
бији кује, јер горда слобода на пресполу сједи:
Лазар, Балза и Алшоман над Србијом владају-
ћи у сајузу причланици (triumviri) опвраћали
су сваку спранску бједу, која би њима или на-
роду грозила. У томе сапру Турке, који су
се на Србију помајали: по њима пак умире си-
нове Вукашинове, Марка (Краљевића), Јована,
Андрију и Димитрија, који шрудећи се, да
српску власт на себе привуку, замешу народ.
Мирни тим пославши причланици, спрану ужи-
ваши слашка плода неуморимог шруда свог; али
разврашна богиња грозне неслоге шек сад и по-
чиње бацати замамну јабуку међу њи, о којој
се сљедовашелно подобро заваде. Наравно, да
завада никаква добра завадницима не доноси;
али

али кад се несрећа човека навеже, гоии га не-
пресшано, докле га и не сапре. Неповјерености
Алпомана к' Лазару и гордост поношљива од
старица високог племена Балзе унишпожава-
јући непошповањем обоицу, у брзо раскине по
иврдо сајузническо владање, да Србија напослед-
дак мораде принуђена праву јачега подлећи;
Србија је шакође, као и друго човеческо шје-
ло, ломан сосуд, с' којим и нај мањи вјешар
влада, и ког нај слабија запрјека ломи.

Горећа жеља владања у Алпоману, принуди
га, да се побрине своје ошпро копље Лазару
безузрока у њежне прси забосши: нишпа мање
дошавши они на уговорени саспанак савјешова-
ња и не започну разговор, а љупи Алпоман у-
пућен к' Лазару с' вишким копљем успреми се,
и у прси ш' њим грунувши га, на црну земљу
силним ударом обнесвеснуша проспре Лазара.
Но срећа њеким свагда природним чудом благо
свјеша спасава, шако и Лазар са свим шим жив
остаице; јер носећи он (по обичају народњем,
као запис, злашан?) крсп под аљином, да је
Алпоман управо у крсп с' копљем згодио, који
запрјечи сљедшву силног замаја испоравиши,
гди шјело Лазара неувредно осташи мораде ус-
пркос црној намјери Алпомановој. То учини-
вши Алпоман зачне бјегати. При шом чуду зго-
диле су се и војводе Мијаило Давидовић и Зарко
Мрзић, који Лазареву спрану држећи, пошеку
за бјежајућим Алпоманом, да га спигну и сма-
кну, по буду сами од њега смакнуши. Кад се
пак Лазар на земљи лежајући по времену осве-
сши, дигне се горе, на коња код њега спојав-

ша ускочи, и бјегом се скорим од кивне смр-
ти злоковарна непријатеља спасе *).

Опасност свагда даје славе, а случај среће
доноси: шако и Лазар овом опасношћу среће
получи; јер народ српски познавши своје непри-
јатеље, од себе ји опресе, а Лазара на сјајни
престол дигнуша прогласи Царем 1374. но
смирености Лазареве мисли и доброта његовог
срца ни нај мање на свјетске славе погледала
ни је; за то он и не допуси народу, и још
мање својим дворјанима, да га царем називају,
но само кнезом.

Лако је могао Лазар на престол српски узи-
ћи са свим тим што ни је био од кољена Не-
манићевог, ал је пак био од кољена краљев-
ског, ис ког су и Неманићи испекли, а шако-
ђе и по жени могао је над Србијом владаши, јер
је она била прапрауника Неманићева **).

Јадна злоба синова Вукашинови ни је могла
трпиши, да Лазар на престолу српског цар-
ства сјаје. Истина увређени од Алтомана са-
јузника Лазарева, па ни Лазара ни су миловали.
Они су се радије туђину прилепљивали, неголи
ком српском владоцу: међу њима је шакође
велика неслога владала; а ша је неслога њиова
млого зала Србији причинила. Велика је несре-
ћа свакој и нај силнијој земљи, гди се међусоб-
на бран изроди; међусобна бран попомцима
незгоде доноси. Човек нигда довољно мудар ни
је; мудрост је тврда.

Човек рођен слаба шјела, го, безоружја не
може сам своје попребе прекриљиваши: њему
је

---

*) Ritterus in Serbia illustrata. **) Давидовић.

је потребно друштво; а сувише једно царство, на кога многи изванашњи и унутрашњи непријатељи зијају, да га, што прије који може, прерадо сможди, потребу друштва осјећа; су шог и Лазар здружи се с' Твршком баном босанским, и с' помоћу њега умири он све своје непријатеље, а даже многе унишпожи шако, да је после спокојно владаши спао: земље унишпожени непријатеља са Твршком својим другом подјели. Сад сам Лазар пуновласник над цјелом Србијом остане.

Лазар од ма сљедујуће године устања свог на престо (1375) кад му Исаније црнац светогорски напомене, да је Душан и Србија од Калиспа папријарха под проклесвом у злу, призове Саву папријарха Пећског и ш' њиме насамо савјетовавши се, одлучи, да посланике у Цариград оправи, и удо проклесво сними. Избере к' шоме дјелу Лазар посланике црнце светогорске, са неколико кнезова српски, и опреми ји у Цариград к' цару Јовану Палеологу, и папријарху Теофану: шу приспјевши посланици српски од Цара прекрасно примљени буду, и папријарха сними зло проклесво, да Србија даље у злу не чами. Још даде он, у сагласију с' царем, посланицима српским златно писмо (*χρυσόβιβλον*), да Пећском папријарху за јаче потврђење понесу, у ком му спепен опредјељује, да је и он у свим црковним правилама раван свеленским папријарсима. Са српским посланицима пођу и два грчка црица, да дар на велику цркву приме? Тек што се ови посланици ис Цариграда крену, а папријарх Сава умре; Лазар пак од ма наименује Јеврема на мјесто Саве

за папријарха, у том дођу и посланици, донесу
злапно писмо, које се скупљеним свештеним
приштом јавно прочита, и Јеврем обеду (ли-
тургију) одслуживши царски вјенац на главу
Лазара поспави, шако вјенча на прешол срп-
ски Лазара помазавши га свештим миром помаза-
нија по обичају свију на прешол спупајући
владјешеља. *)

Лазар је знао својом доброшом срца и ум-
јештвом свјешског поведења привући на себе
љубав, не само свог сопственог народа, него и
народа сшрански обласпи, шим начином и ува-
ши друштво са Тврпком босанским. Лазар је
добро познавао све дужности и све законе дру-
штва; он је правично умспвовао, да ни је шо
довољно, држећи се скупа, да се крв човеческа
само у друштву не пролива, или човек је рођен
шек, да о срећи свога ближњега ради; но сва-
гда је он смаштрао, да све људство, што је
на овом бјелом свјешу, уједно узевши, ни је
друго, него једно велико шјело, кога шјела
чланови су сви људи: произведени из једног ве-
шпештва, једним кројем зграђени, природа је
све браћом учинила, она је удунула у људе шпј-
ну склоност, којом је свезала, да су сви дру-
жевни, и као што камен у сведеном зиду је-
дан другог држи, шако исто, природа оће,
да један човек другог човека држи и подупире.
Овим је начином и Лазар с' Тврпком босанским
живио, но Тврпко је свом злим правима шо
друштво узјамне помоћи развргао, на своју
шпешу и велику пакост.

Лазар

---

*) Jolincius in introd. in historiam Serbiae.

Лазар спутивши на престол гледао је, да му дубок мир у царству влада; у шеме напао је на Београд био, гди су се Мађари утврдили још у време Душаново, кад је он на истоку пропиву Турака војевао, јер су Мађари непрестано српско царство узнемиривали, одавде ји Лазар срећно испера, да му у напрјед не смјешају *).

Престол Лазарев обично био је у Крушевцу, управ у сред среде Србије, откуд је могао Лазар све гласове своје заповједи врло лако раздавати свим својим војводама. Заиста то показује да је у Лазару био расудивелан дух, којим је шежио, да поручени њему крошки народ од зла скоро спасава; он се је само за добро опечесива бринуо. Трудно је врло живио Лазар опкољен грозним непријатељима; за то је свагда силно мислити морао, којим би се начином поуздано изкобељати могао, ако би се ши његови непријатељи кадгод скупа сложили, и њега прогуташи кшели; а најопаснији од свију били су му Грци и Турци: ови и не промаше з' Грцима у сајузу на Србију нападаши: без објављења рана дођу и опколу Пришпину, но Србљи на опрезу спајавши, одбију ји на скоро и ослободе **) Пришпину (1377). Овде Турци јако избијени, дуго не могавши губишак свој заборавити, мирни спајају до 1381 год. пак онда опет са силом на Србију навале, док су се били од пређашњи рана изљечили, и допру до вароши Дубранице, гди су Србљи јаку обрану држали: шу војводе Цреп (Срб?) и Випомир Турке дочекају и подпуну биву одрже
спр-

*) Ritterus. Давидовић стр. 94. **) Ritterus.

спрвши у корен сву дошавшу војску шурску. Али на Србију зијавши Амураш и за шест година у Азији срећно војевавши, сакупи довољно војске и на Србију наново пође, па код Плоћника са Србима се побије, гди и град Ниш освоји, многе благородце српске у ропство одведе, и већ себи пуш опвори, да у напрједак Лазару и Србији несносан и много досадан поспане; јер шу тако Лазара спјесни, да му је морао Лазар данак неколико година плаћати, а к'тому морао му је и војске у помоћ давати, ако би куд даље Амураш намјеравао. Лазар на миру живити желећи, избијен приспане на сва расположења Амурашова. Заиспа је то врло праљаво за Лазара било, а много убишочно за цјелу Србију. Уреди се шу, да Лазар мора давати Амурашу писућу оружани момака под војводом српским и педесет сребрни вакија (мјера шурска) на годину. *) Истина! по за Србију у опо време нишпа тако чувствително не бијаше, али је већ довољно општем разоренију грозило, гди другог спасенија не бијаше.

Сљедујуће године ускше Амураш да му Лазар већ шу уређену писућу војника даде, да ји у Азију на Карамане пошље, да ји они упишају. Лазар по напрасно закшевање у шај пар принуђен испуни, Србље у Караманију пошаље, који по ревности на мјесто приспјевши, противнике Амурашове у корен побију и срећно се у Србију кући својој поврате.

По кратком времену заисше Амураш (по уређеном уговору) од Лазара опет писућу војника

---

*) Hanivaldus.

ника у помоћ, на што Лазар призове све високе војводе на војнически савјет. Дошавши војводе, силне јуначине српске, од ма се спану прудиши, како би они Лазара од пог Турцима данка опсавјетовали. Заиста савјетне војводе шу добар успјех учине, јер Лазара на своју спрану обрапе, који се њивој вољи пригне. Амурапу прошиви одговор на искање пода и од пређашњег уговора опспути. Истина, да је и Лазару то бремене пешко било, но свагда је он у шом трајању згону ловио, како би се шога зла ослободити могао. Војводе пак пуно су право имали у шај пар ослобођење шог поносног за Србина подложења шражити; јер Амурап, имавши крвави раш у Азији, не би могао сву своју силу на Србље одаслапити, и шако виђевши сам своју немоћ, принуђен би био Србаља се окануши, и ш' њима се у напрједак не плећашити. Држали су заизвјесно Србљи, да ће пак и они узмушити у Азији у свом предпријатију пуно успјети моћи: шим начином Амурап лишен помоћи азијатски своји послушника, и сам ће из Европе пуш у Азију на праг преморан винуши. Овим принудителним говором један од високи војвода у савјету Лазара приволе, да Амурапу на сва искања одрече:

„Не приспоји се швом величешву, да слуга Амурапов будеш, његовом макнућу ока да сљедујеш, и за њега крв да проливаш. Ни сама присега не може Те принудити, коју си у призивању имена божијег учинио, да непријатељу Христа бога помажеш на пораз хришћанског закона, којим сви шурски пруди дишу. А да му и вјерни останемо! Чему се ми
држа-

држаном вјером од поганика надаши можемо, него шрудом нашим друге покоривши нај после ћемо и сами себе жерпвовати и побјеђени пасти. Гони ли Те к' повиновенију каква гвоздена нужда? Опшуд је те нужде? Реци! заклинѐм Те живим богом, надвишава ли Те (у сили) поганик? Ни си ли Ти њему снагом раван. Вјеруј ми де! Ми Србљи бисмо ти, који смо у караманском рату спра непријатељу задали: ми смо ти, што смо га побједили. У наше се јунаштво Турчин уздао, који (Турчин), ако би и одасвуда силе сабрао, нај више би спо ти-сућа војника на поље извео; Једа ли Ти не можеш колико? Ја би смјео рећи, да можеш колико, а можеш и повише, и те како још з' бољом преправом: а сада нам не оскудјева ни воље, пак особито још, ако христјанске кнезове, који Те окружавају, позовеш, да на помоћ дођу, једва ће и дочекаши. Сајуженим силама овије Турчин опшати не може, а не маш се бојати, да ћеш од Христјана биши осшављен: њима је драже име хриспово и закон свепи, него да Тебе пушто издаду; јер они заиста у швојој опасоспи, сами своју опасосп познају, а и шако у духу држе, да сви радије воу у кући ближњега гасиши огањ, неголи у својој, кога огња већ припеку предосјећају. “ *)

Ово јасно говорење, ово мудро суђење и овако правично савјетовање заиста би свако чувство пронуло, и к' милоспи склонило; ништа мање такнуло је и мило срце Лазарево колико, да је од ма закључио, Турчину сваке помоћи одре-

---

*) Apud Leucavi

одрећи, и пешко повиновање одбациши: пак и смјесна одреди посланике, да оправи у Албанију, у Босну и у друге околне обласи, с' којим све кнезове позива, да сви скупа на хришћанског непријатеља ударе, и да га разруше. Овај Лазарев позив у њеким оближњим областима одобри се. Успрашене мале области пришеку радо, колико уважавајући Лазареву понуду, толико зазирајући од Турчина, и са свом силом Турчину се опрјече *).

Турчин закаснење искани писућу војника од Лазара од ма је као зло слушење полковаши морао, и већ Лазару писмо неспрљелив опреми, да му Лазар пошаље данак од седам година и кључеве од свију градова, или да изиђе на поље Косово, да шу судбину подјеле **). Кад по црно писмо на кољена Лазару приспје, не мале му смешње зада; а на прошив, многим војводама, који су јунашпвом образ опечеспву освјешљавали, превелику и превозносиму радосн причини, очекивајући с'непокојем нај суђени дан, у ком ће моћи своја сјајна дјела бјелом свјешу очевидно опкриши. Јунак само за бојем мисли, мишљу дух свој распаљује, распаљивањем срце своје рабри, а раброшћу славе добива; јунаку се бојем пун ко слави опшвора.

У испо време, кад је по писмо Амурашово Лазару дошло, породи се несрећна распра у двору Лазаревом, међу женама високог рода, међу Маром женом Вука Бранковића, и Вукосавом женом Милоша Обилића ***): обе пак бијау кћери Лазареве. Ова распра женска

---

*) Давидовић, Намтер. **) Вук Стеф. народ. пјес.
***) Гуидулић, Давидовић, Вук Стеф. у нар. пјес.

ска овог високог племена у средини Србије изрођена, ни је се могла другојачије смирити, него разорити силно царство српско и славу сјајну помрачити, као што се и несрећом за попомство догоди. Вук Бранковић од племена краљевског своје племе производећи, величанством слављећи се, и поносом гордећи се, к' тому још оженивши се од краљевског племена ранио је змију љупости и аждају опачества у свом грозноме срцу, још од времена како је Лазар на престоу српски синуо, а и сам је на исти престоу узити колико права као и Лазар имао. *)

Милош Обилић, младић високог имена и славне чести у Србији јунашвом добивши, а к' тому шакође од краљевске лозе **) своје племе изводећи, по усти славом, а у мозгу дивотом од сваког Србина цјењен и држан бијаше, да је шако љубав и милопријатије у сваком срцу узбудио, којима је милокрвно и обвијан био, разумјевши за то спорење своје жене и своје снаје, ништа к' срцу ни је узео, но сматрао је то као дјело маловажно, које никаква неугодна сљедства донети не може, и шако пренебрегне ту шињајућу искру, не знајући, да се она у Вуковом срцу јако зажегла, а угасити се не може другојачије, него спалећи сву српску славу и милу дивоту Милоша.

Наравно, да је Вук, спупајући пупем свог опакно разљућеног срца, разум свој, дар свепотога духа расути по човеческом шјелу, по свој прилици изгубио био; јер је човеку даш разум, да буде правило, по коме се добродјетели извршавају,

*) Jolincius. **) Orbinus.

вају, као по обрасцу дивне природе; а он употребљавајући све силе, и свака могућна средства, да је у започетом, непредвидном и много сумљивом опваженију, (само да свом срцу задовољно срећан успјех принесе), о шшепи колико племена Лазарева и Милоша Обилића радио, полико и цјелог српског царства, тим пак заиста и о својој сопственој несрећи. Враг не спава; девским кораком у ишњи поспјешује он извршавајући безакона дјела у излишној обилности: немилосрдно грјеша и својој срећи безбожно смета: топи свјет у злу: бескорисно шешаји губи силе у сујетном умору, који му ни славе ни чести не пришиље. Тако је свагда зловоља злобе при изгубљењу разума наређивала, не погледајући ни на конач скору, а камо ли позна последка своје сопствене, много мање које шуће среће.

Вук сад уграбивши прилику, да се освећиваши Лазару започне, спаше нај прије на Милоша по народу клеветаша, и свуда на њега пљуваша; тим је начином судио, да ће успјети у своје душе жељном предпријашају; јер душа као човеческа повелишељница, докле год своја права употребљава, човек је њој повин и послушан; али моћ, коју душа извршује, и закона је, и ширјанска је: закона је она дошла, докле су њене намјере чесне, докле она ради обезбједиши своје шјело, и докле она не ишше срамотног и подлог, а како се она пушти у сујетне жеље, почне се губиши за непоспихном пошудом, и за љеном мекошћу, онда од ма пошпане ширјанска: народ пак српски, као свагда јако шјело у сили разума, јер не пуспивши се на ме-

ка увеселења, моћи своје душе ни је ослабио, ниши се је у движењу природне навале попустио, шим начином оспао је свагда дјејашелан и пако извршишелан, али само шпо закона моћ душе извршава. Српски народ позна Вукове безаконе намјере, па му шруд осујепи: пешко је велики народ одврашиши, да он путем свога обикновења не сљедује, народ, који се је заузео, добродјешел пошповаши и цјениши, он шамо непрешано лебди. Слава Милошева већ се била у природу српску уродила, пак се сад залуду Вук попруди, како му драго упорним угроженијама, да је из народње прирођености испреби. Кад узна Вук, да шим начином нишпа издјејспвоваши не може, он као човек од узвишени мисли, своје злом намјерењу силе придодавши, ни је пропустио умспвоваши у напрједак, с' којом ће силом он моћи скочиши на преспол српски, оставивши Србију у својој цјелости, само шек лишивши живота неки чланова, који сву власн Србије међу собом дјеле; а ши су чланови, Лазар и Милош. Пришом дакле умспвовао је Вук, да раш с' Турцима не буде, но да се Срби својевољно Турцима предаду, па ће он пада, показавши свој грб њима, да од краљевска кољена произлази, Лазара као пошпшеља престола опшужиши, а Милоша, као његова велика у шом спомоћника: пако у опшшем војеном савјешу, гди су се сабрани власпељи српски разговарали, оће ли се Турцима покориши и данак даваши, или ће изићи на поље Косово и дјелиши судбину, Вук прошивну спрану држећи, савјешује својим обичним велерјечијем и ласкашелним краснорјечијем,

да ни је сад времена Турцима ус косу ићи, но њима паче повлађивати преба, и њи умилним начином гладити.

Чудна је по спвар била свјетоваши сад Србина, да он Турчину робује, и по, оног Србина, који у слободи рођен, за великим шече, и дух свој узвишеним предмјешима рани, а шим весело и задовољно крапки свој живош овог сујешног свјета проводи и шраје. Ни је начина у свој мударспвеној науци, којим би се Србин принудио, да немарно своју слободу сруши; за слободу он живош свој ломи и жершвује, сва блага свјеша пренебрегава, и све славе несмопрено презире. Вук је са сваке спране савијао, небо за земљу преклињао, тек само Србље к' миру, да приволе, па своју намјеру да испуни; но залуду дуго рјечма савијање, и силно принуђавањем преклинање, све по, ништа друго ни је могло узбудити у српскоме срцу, него подозрјење праве његове љубави ко опечеспву.

Србин је сваки уживао шада плода испине среће; он је лишен био свију закони предсуђења и сујевјерија, која су била срце човеческо многи шу околни спрана очепала. Сваки је Србин једним ока взором усмоприо дивну свјешлосш при самом свом испочнику; он је занимавао мјесто, које му је сама природа за ужишак опредјелила. Мало људи на свјешу знаду шу важну шајну, а мало се њи исхода њеног сјећају. Код шако благодашно природом разума снабдјевена Србина, никакав човек у злом предпријатију успјеши ни је могао. Злобно је чуспво свуда непреодну пречагу наодило. Но Вук дичећи се разумом свагда је са својим ошпроумним прираженијама ко другом лукавспва средспву при-

бјегавао, и шајну из далека смуцањем рјечи при-
творно и свагда за општу корист, цјену увје-
ришело јављајући предшављао, гди своје срце
нарочно весели, дух јаче рани, силе веће доби-
ва, и смјелошћу упорније спупа, само да ус-
пјех добар изведе, сљедство јака ошпроумија,
и силна лебдења. Немирно живи сваки дух о-
громна предпријанија. Не могавши Вук неукло-
но крајеградије прећи, које су му Србљи непре-
спано полагали, смисли, кад се сами бој с' Тур-
цима замешне, да се тек онда откриш и јаван
непријатељ Србима покаже, па пада ће моћи
Лазара и Милоша главе лишити, а он код Ту-
рака својим искусним ласканијама удобривши
се, заслужено ће Господар цјеле Србије обласи
оспати. То заиста и не пропусти Вук: он
пред опредјелени дан бипве пошаље шајно по-
сланика с' писмом к' Амурапу, у ком га моли,
да њега и његово племе на престоу српски ди-
гне, а он ће даши Турцима прилике, како ће
Србију лако покориши моћи.

Лазар у савјешу војеном рјешивши, да се
Турцима раш објави, и да се у поље Косово по
закшевању Амурапову изиђе, опредјели Ивана
Косанчића, рабра јуначину од високи војво-
да, да носи Амурапу објављеније раша, а ша-
кође и да уводи војску шурску. Иван изишав-
ши са својом обичном јуначком продржљивош-
ћу пред Амурапа и Диван шурски, смјело пре-
да објављеније. Турцима Иваново продржљиво
дошаспје шкакљиво се учини, и кпијаху га у-
бити, но самом посланичесшву свом благодари-
ши има, шпо му је живоп оспао. *)

Кад

*) Hammer из Турског повјесника Nescri.

Кад је Иван своје посланичештво извршио и већ све положеније шурске силе узнао, врапи се у Крушевац, гди су високе војводе у скупу дан бишве чекале. Ту дошав идући у двор царски сретне се на улици случајно с' Милошем, који запитавши га о сили шурској преповједи Милошу, „да је врло велика сила Турска на Косово изишла, којој „дода“ пешко ћемо одрвати моћи.“ Милош као и сваки јунак, држао је најогромнију силу непријатељску за маловажну, уздајући се у спару јуначну Неманићеву крв, која је заиста у њему дисала, пак одговори Ивану, да ни Лазару, ни војводама не казује, како се млога шурска сила на Косово склепшала, да се шим не би Цар усипрашио, и војска, да не би ослабила, него да рекне, „да је врло слаба сила шурска, и да ће врло лако наша оружија добар успјех прошиву Турака и маши“, да се шим начином сваки орабри и опважно ободри. Иван сам дивљећи се шој Милошевој науци, јуначко срце своје раброшћу узвјери, и весело дошав пред савјет и Лазара, јави слово по слово, као што га је Милош изрећи напушио. Изговоривши Иван величешвеним гласом све у колико му је јака природа смјерне језичности допусшила, шолико јуначне војводе узбуни, да се на свакога облику весеље и радовање опазити могло. Никакво свјетско весеље не може опечаљена човека шако сусрјесити, као што је овај Иванов говор високе војводе обајао и опшекао; сваки је јунак с' кипећим жаром једва чекао дан, у дану час, у часу ма, да покаже свјету и опечешћу љупку ревности своју, коју му је природа у срце уселила,
која

која само за друга, и за опечештво сваку про-
шивносћ презирајући, немарно свој животи жер-
швује, и опважно гине. Испина добродјетел
и право опечештвољубије само у срцу природна
Србина дише: гди безазленосћ из своје
колебе клизаву ногу још изнела ни
је. *)

Заклела се земља рају,
Да се сваке шајне знају.

У исто време када се Милош на улици с
Иваном разговарао, упазив га Вук, и од ма зачне
своја сљедшва ис шога изводиши, па бивши шако-
ђе при дошаспју Ивановом у двору, и дјелећи с'
војводама припворно радовање поспјешнога гла-
са, умисли како ће он прије бивше оне љупке ду-
хове, ревношћу к' опечештву успаљене, обори-
ши, а с' шим и народ замесши: у шом његовом
умишљењу и прилика се згађа: као да је само
природе јесшештво зачело пизму водити прошив
спалне и славне Србије; све прошивносћи дев-
ским кораком припичу, и на пораз благодаши
свјеша се склепшавају. Лазар накићен весељем
у шај даи све војводе своје на вечеру позове,
колико да се ш' њима (по обичају српском) по-
здрави и опросши, шoliko опеш, да јим дјело
предпријатија вруће препоручи. Вук прије ве-
чере дође, шавна лица, к' веселом Лазару, и
промуклим гласом жалбе рекне: „Ој чесшиши
Царе! Милош Обилић о злу рода свога ради;
он ће Тебе и род на пољу бивше издаши; он се
је договорио с' Иваном и Миланом вјерним сво-
јим друговима, с' којима ће шу своју повину
на-

---

*) Ово је Високоучени Господин Павао Берић
заиспа мудро изразио. Нов. Ср. оправд. срп. срца.

намјеру лакше ко концу привести, само да он господар земље српске оспане; ја сам га видео прије, нег што је Иван у двор улегао, гди се ш' њиме разговара“. *) На то Вуково речење Лазар смућен и оборен и црном жалошћу пребијен не знаде шта да од ма одговори; но по дугом мисли изнеможењу опорављен од забуне и смешње вели Вуку: „Ја ћу Милоша савјетовати, да о'пог злог наумљења опспути, а роду и опечеспву да се приљуби, и њима само добра да дјела.“ **)

Вечера се у шоме справља и Вук на Милоша код Лазара клеветашки не оклева: Лазар велики љубац обоице и безазлени почишашељ њиови племена, а несп њиови узвишени мисли и слава, надоицом изједен, кому ће се већма приљубиши, волнује се: но приспраспије, које често нај разумнијем човеку ум помрачава, и срамошну љагу на срце баца, приволе Лазара, да се спране Вукове прими, па Милоша за вечером пред свим високим војводама обличи. Заиспа срце добро и не може су мање учиниши, не знајући опкуда га зло чеқа: ни сваки луд сам у воду не скаче.

Готова бивши вечера, високе војводе и лаки јунаци српски за спо дивни сједају, Вука сврдао злобе буши, Лазара пак црноумносп грозна списка, а Милоша брига опечеспвеног спасенија једе, измишљавајући начин, којим ће злоће пуна Турчина сашрши, да пожершвовања велика не буде. Злосрећа сад почиње: руши се природе узвишени ум; губи се наука сјеме: пада благо свјета: гине јунак, памани се род; плаче

*) Вук Стеф. нар. пјес. **) Исти.

плаче вештештво, уздише природа, не годује мудрост небесна: јавна ствар посшаје тајна. Кад је Бог створио свјет, и у свјету човека, дао му је разум, да се по свом разуму влада, да пече ко добру свом, да гледа благо свјета, да чува ближњега, да се брине за род, и да бљу-де своје племе; сад пак спановљећи човек по свјету раздор небесној мудрости супротив иде. Тек што су војводе за спо сјели, Вук на уво Лазару пришапта, да Милоша јавно изобличи, а Лазар, напочив пијар вина рујна, здравицу, са изобличењем Милоша, Милошу наздрави, ре-кавши: „Здрав си јуначе мој зете Милоше, до-садашња вјеро, пошоња невјеро; супра ћеш ме издаш на Косову!“ *) Како громки царев глас зауја, мртва се пишина напрасно створи; из-умљеним дивљењем свако чуство онесвјесну: у свакога очи непомичне оспану, и крв у сваком слушаоцу пропрну. Ај! који црни глас овде Милош, опечештва присни љубитељ од свог ми-ла шаспа, чесна спарца Лазара живо говорећа услиша! Која нечајана, а врло окајана судбина Милошу на сусрет иде! који мучан немир ми-лом његовом срцу шај грозни глас подаде, и пврди свој корен у њега усели. Воисшину спран-ски глас за Милоша, а врло чудесно дјело за ви-соке војводе: наравно пиме немир, неспокој-ство и смушња за сву војску ближе се: прешеш-ка жалост сав двор спопада: грозан плач суза царица Милица рони, а Вукосава жена Милошева муком обладана изумире: коју мрзост, које гнушање, и који зазор Југ Богдан и његови си-

нови

---

*) Вук Шеф. народ. пјес. Давидов.

нови у срцу свому на Милоша не осјепише: народ уздише; жалост срцем човеческим облада: облик Србије мјења се: спроти природе руши се: весели се непријатељ; руга се неразборни; ревнишељ се од љупости једе, а поржесивовани невиним опшужењем лебди. Милош, на те рјечи свог милог шаспа пронуп, опет му подоста јасно сад одговори: „Чеспити Царе! супра нам је видов дан, види ћемо, ко је вјера, ко ли је невјера: невјера Ти ус кољено сједи:“
 *) шо изустити Милош, па поскочи на ноге лагане, и позва Ивана Косанчића и Милана Топличанина, два војводе рабре јуначине српске, и ш'њима скупа, поздравивши сву собру, на двор ишеша, с' намјером у спаш шурски опићи, и шу Амурапа убити: шим ће се војска шурска без управшеља замушити, а Србљи ће у свом предпријатију срећно успјешити моћи: и шако у шој мисли оседлавши коње опиду у поље Косово. **)

Равнина поља Косова има пет шисућа корацаји у ширини, а двадесет шисућа у дужини: она је по срједини испресјецана рјеком Сипницом, а опкружена је одасвуда пријашним планинама; обале пак рјеке и подгорја украшавају се ливадама добро урађеним и веселим селима.
) Ту се војска Амурапова већ била слегла, а шакође почела је долазити и војска сајузника Лазареви. *)

Мла-

*) Вук Стеф. народ. пјес. **) Вук Стеф. нар. пјес.

***) Bonfinii rerum hungaricarum decades.

****) Многи повјесници говоре, да се многе силе осим српске на Косово, прошив Турака слегле, но мјеста јим не веле.

Младост је напрасна: увреде не шрпи; па своју срећу шрини; шим и живоша лишава се: Милош успаљен оде: љагу са себе скида; но одлаз његов пресјече весеље: Лазар печалан иза сшода успа; горка му вечера на срце пресша: поздрави се с' војводама, заповјед посљедњу изда и војску на Косово поље води: у све бјаше Српске војске спо шисућа, а Турске шрисша шисућа. Но са свим шим, шшо је Амураш далеко већу силу војске имао, опеш се од Србаља успрашио, цјенећи, (ако је и непријашељ био), Србље за врло рабре и опшажне јунаке, испина! и познао ји је био у Караманском рашу, како су Турке грозно сјекли, а к' тому свагда је на уму имао, да га Србљи добиши могу, јер бо је народ сваки опшажан, када се за своју слободу бије, и мило опечешшо када брани. На један дан прије бипве шако силно започне вјешар дуваши, да је све пра' и песак на Турску војску наносио, која непогода цјелу скупљену силу у панически шпра посшави, су шога призове Амураш своје поглаваре под ноћ на савјеш, да се савјешује, и да одсуди, каквим начином на Србље удараши преба, имајући у овај пар и саму природу врло прошивну. Скупљени чланови у шом савјешном вјећу бијау њеки шог мишљења, да се пред чело војске сакупе камиле, да би Србљи, не вићевши ше не навикнуте звјери, замели се, (по начину Пирха, који војујући прошиву Римљана служио се је са слоновима); а шакође, ше би живошиње могле служиши за предслону зашшишу: но сии (Амурашов) Бајазеш, на шо се ополчи, говорећи: „Будући, да је небо досада зашшишило
свагда

свагда чрезвичајним начином оружија османска, што ни је нужно употребљаваши шакова лукавства, да побједу одржимо, паче шаково војническо ушпрење не допада се упованију божијем; приспоји се нарочно удараши лицем к' лицу“ (по начину, као што се божи посланик по ноћи ударао с' Јаковом, без предслони зашпиша). Велики везир одобри по мишљење Бајазетово, па са доспјетком савјета оне исте ноћи узме он Алкоран (свешту књигу), и по обичају сујевјерном шурском спао је листове босни, и ове сљедујуће рјечи избоде: „О пророче! поби невјерне и пришворне“; па после ове друге: „истина! често велика војска побјеђена буде од које мале.“ Беглербег Тимурпаш одбаци шакође предложеније са камилама удараши на Србље, јер би камиле могле, мјешто у српску још лакше у шурску војску наред донети: могле би се (вели) од српски оклопника успрашиши, па се у Турке поврашиши, и шако њи замесши. У том сврши се савјет прије ноћи, и Амураш печалан, што је вјетар од спране српске дувао и гонио прашак Турцима у очи, бдише и мољаше се небу сву драгу ноћ, да би му небо помоћ испослало и милости одобрило, да умре као мученик праве вјере Ислама, која само човека спасава. Нишпа мање на урацку јуштра расшворе се облаци у вољан кишу. *)

Тек што зора свану, а Милош з' друговима пред спан Турски дође, шу дошав до спражара, од њи ушпан буде, које добро иште? одговори, да има важна дјела Амурашу саопшпиши,

*) Hammer на шур. повјес. Sead. Neschri.

щипши, но да му се слободни пролаз до шапора позволи: то му се учини; он под шапор царев уђе, и по јуначкој намјери бришки мач у дивље прси Амурапу смртно забодe, пак од ма и на поље савршеним наумљењем полеша: но изишавши, цика и вриска под шапором почињена по војсци се разлеже, а сумља узрока на бјежајућа Милоша пада, с' тога и гомилом кивни Турци на њега се успреме. Милош ишлен, ноге лагане, а руке снажне при гомиле грозни Турака, на њега једну за другом склепшавану, бришким мачем на црну земљу обори 1), докле тек чешврша гомила к' њему шјеком не долеши, и њега по бедру ножем не урани; пад уваћен и свезан буде, пак и Амурапу од ма одведен, ког је он још мало у живошу нашао 2).

Док је Милош шако свладан био, погину му и другови, до који ни је могао доћи: у томе кренувша се војска Српска на Косову слегне се, и Турској се војсци супропив посшави. Српским десним крилом управљао је Југ Богдан, љевим Вук Бранковић преизбране коњанике, а средином сам Цар Лазар 3); Турским десним крилом пак управљао је Евреносбег и Курд, љевим кнез Јакуб, а средином (по свој прилици мјесто убијена оца) сам Бајазеш. Пред челом војске шурске спојао је Хаидер с' јаничарима заповједник оружничешва (Artiglieria), а испод војске на зачељу био је пршљаг 4). *)

Кад

1) Hammer. 2) Давидовић. 3) Давидовић. 4) Hammer.

*) Ја не знам разумјева ли овде Господин Hammer под именованом Artiglieria какво му драго оружје, или као што данашњи дан разумјевамо само то поове; јер, ако се овде под овим именованом ра-

Кад се ове две силне војске ударе крвава поспане бишва; јер Србљи, бранећи своје опечесиво, зла ради се ослободити, а Турци попишељи шући земаља и народа, по жељи дивљег свог срца, ради у блуду о врапу доброг Србина своје дане прајаша, заиста је бишва врло крвава биши морала. Турци дивљачесивом својим заслепљени залуду су покушавали упорним нападањем разбиши десно српско крило, паче огромним ударом испод мача пешке српске руке измлављени јунаци шурски, оспатак од ма и узмицаши спане: у поме несрећу своју виђевши Турци, Бајазеш са својом чешом попиши к' свом десном крилу, да наљевом српском среће своје куша, нишпа мање дошав силним нападењем и мложином своји чепа принуди Вука узмицаши, а Вук не само да узмакне, но и за гору са својом чешом побјегне. Тад Бајазеш од ма полеша к' српском десном крилу, и ужасном мложином нападајући обори старог Југа, обори и девеш синова Југови, који се јуначки за опечесиво бише, сад на повелишелсиво шу сам Лазар испрчи, и живо се Турцима одапре, ваљајући шурске чалме по крви, и спварајући од црне земље крвљу шурском омашпене леју шулицана, од пешки глава посјечени *). Дуго се побједа не разлучи, бивши се јуначки обе војске. Но када Цара Лазара коњ уморен суспане, испуши он изреда, да коња промјене; Србљи, изгубивши га из очију, сумљау се јал је погинуо, јал се је уклонио, шим пак и смуше

зумјевају попови, онда пишаша преба Господина, кад су попови на свјеш изишли?

*) Намтер из Сеадедина (шур. спис.)

те се. У шом искрсне Лазар на промјењеном коњу пред Србље, који од Турака надвладани бјежау: Лазар ји враћаши спане, и на поље у ред изићи зове, шад случајно коњ му се пошакне, и зауспави, Турци у шај ма к' њему шрчајући оклопивши се опколе га, и познавши по сјајној одећи, и по милокрвном погледу лица, да је од високог достоинства, уваше га, и к' Амурапу издисавшему одведу *), гди доведен опази свог милог зеша Милоша свезана, и зачуђен ускликну: „Велики Боже! прими дух мој; допустио си ми прије смрши видиши смрш непријашеља падша под руком мог вјерног војника.“ Амурап при посљедном концу живоша бивши у исци час заповједи, да се и Лазар и Милош погубе **). То се и догоди 1389. Тако прими мученически вјенац благи, родољубиви и смирени Л а з а р.

Турци после смрши Лазареве нагну на Србију, многе војводе повапају, и посјеку, но Вука само у тавницу мешну, гди се шакође свију добара лиши. Но кад је Бајазеш од Турака после смрши очине проглашени Цар у Крушевац дошао, и Царицу Милицу и кћер њену Миљеву видио, у гледа се у Миљеву, и узме је за жену; шад је опеш поврапио све земље од Србије одузеше, и посшави Милицу Царицом, а Стефан нај спарији син Лазарев, да влада, са условјем, да Бајазепу десеп писућа војника даде у помоћ, гди нужно успопребује.

Лазар се једанпуш женио, и по са Милицом кћерију Југа Богдана високога војводе српског; ш' њом је родио шри сина Стефана,
Ву-

---

*) Давид. **) Намтер из Енгела и друг.

Вука и Лазара, и пеш кћери: 1. Мару, која је даша за Вука Бранковића, 2. Јелену, удашу за Николу Гараја бана Мачве, који је после постао Палашин мађарског владања, па Јелену пада оспави, а она после уда се за Ранисава, војводу Хелмског *); 3. Деспину, дашу за Шишмана краља Вугарскога, овај пак у брзо умре, а она се уда за Сшрашимира Балзу Господара Зенше; 4. Вукосаву удашу за Милошем Обилићем. и 5. Миљеву удашу после смрти Лазареве за Базешом **).

Лазар сарањен на пољу Косову две године неспљено у земљи лежа; пада приказанијем свештоспи свештенспву српском објави се, пак извађен из земље и донешен буде у цркву Раваницу у Србији, а после у Врдник свешу обисељ у Срјему. Како се Лазар пренесе у Врдник, онда се и Врдник спане зваши Раваница. Ту данашњим даном цјелокупни оспатак његови благовони мошпи краси величеспвено свешу цркву, која је шакође и Лазаревом имену посвећена. Свако боговешно љешо 15-га Јунија шу жисељи богобојазљиви Срјема, Славоније, Бачке и Банапа, њему молишве неусипним шрудом носећи на жершву, дооде клањани се, и кроз њега угодника божијег цјелебне даре у болезни милоспиво примају.

Примјечанје. Многи су списашељи о Лазару писали, но сваки је различно о њему говорио, шако, да му ни имена правог сви једнако

---

*) Lucarius. **) Давидовић.

нако не дају. Двоица му списашеља, Lucarius и Orbinus, само име Лазар, а презиме Гребљановић нађевају, под којим је именом и у пјесмама народњим познат. Дукас (Δουκας) вели, да је и он од кољена Неманићевог. Тако испо несложни су списашељи о његовој женидби, а такође и о именима његови кћери.

изъема. Ник. Станко.

пожо С. Менакопг и Ненако.

МАРКО КРАЛЕВИЋ.

Not vainly blazing for thy country - weal
A steady spirit, regularly free.

Thomson.

Не горјаше сујетно за твог опечеснва добро
Спалан дух, правилно слободан.

Томсон.

ПРЕДГОВОР.

Дупки Чипашељу! Много свјет о' шебе данашњим даном изискује, а нај важније од свију изискивања је повјесница: који народ повјесницу свог порекла познаје, шај се почипује за изображени народ. Повјесница и јест нај нужнија наука сваком изображеном човеку. Мало људи има, који су успању по искушво учиниши; јер је повјесница по, што нам показује начин, којим смо се дужни поводити и владати у свјету, да разумни и добродјешелни будемо, а ми смо онда разумни, кад себи поспојану и дугошрајућу срећу прибавимо; а добродјешелни па, кад садружешву човечества нај веће и нај постојаније користи приносимо и оснивамо. Ми смо до данас много срећни били; ми смо повјесницу сопственог народа у дјешинству *) још преповједањем или пјевањем од наши родитеља довољно упознали, што у други народа ни је пог случаја. — Други народи, кад су од нас кога о старим јунацима нашим преповједати или пјевати слушали, клеветали су на нај веће и нај добродјешелније мужеве, измишљавајући пороке,

*) Врло је красно ову истину примјетио Господин Ошо Пирх у свом пушешествију по Србији 1829 године. *Reise nach Serbien im Spätherbst 1829. Gedr. in Berlin 1830.*

роке, које безазлени Србин ни у сну снијо ни је, пак би јим приписивали, шек само, да би нас опшврашили, да ми нашим спарима не подражавамо; пак и неке су повјеснике наше разврашили, да су шако безочни постпали, да су на своје сопшвено добро клеветали не само усмено, него и писмено. Не смјем ја рећи, да је све добро код нас било, али пак још мање усудио би се писати, да је све рђаво било. Сваки народ имао је свега и свашта. Но онај народ, што је у већој безазлености живио, мање је зала чинио. Ни је лако један велики народ осудити, да није никаква добра у себи садржавао, као што ни је га лако оправдати, и клеветницима у напредак уста зашвориши, да не блебећу оно, што већ повјеснице садржавају. При том ја сила не мам, да то понаредим, али ћу се шрудиши да јасним доказанијама извјерни повјесница неке черпе роду покажем о неким јунацима, за које многи мисли, да су ти јунаци били људи порочни, а на прошив, заслужују много цјењени и слављени биши, и у њиовом примјеру испишо подражавани. У том долази нам на позорје бјелог свјета **МАРКО КРАЉЕВИЋ** узвишени добродјетели муж, кога сваки Србин свуд по свјету слави: он пак и узима преће мјесто у свеславију.

Списатељ.

МАР-

МАРКО КРАЉЕВИЋ.

Добродјетелни јунак Марко био је нај старији син Вукашина краља, који је 1367 над Србијом после смрти младог Уроша Немањића силом владашељ поспао, и опуда је и назвао свога нај старијег сина Краљевићем као насљедником престола краљевског. Марко је по име заслужавао; он је још за живоша Душанова у двору првоначали савјешник био, и њему је Душан за многоцјене заслуге даровао земље у Мацедонији. *) Особишо благородношћу срца дичио се он, да је још зарана славно име код народа задобио. Он бијаше пјелоспава врло чврста и снагом мишице обдарен пако силном, да се већ чешири спољешија у пјесмама народа српског прекрасно кипи. Сва добра својспва њему се приписују: благородна ревносп за полезним, што се ко роду српском клони, моћна спрасп за добродјешели, силна љубав ко опечеспву, и мила шоплоша пријашељспва спрема свог ближњега, узвисила су Марка у српском роду до бесмртија имена. Ни је данашњим даном у народу умног чељадепа, које Марка по славном имену не познаје: он је

на

---

*) Райћ из рук. Вилинд.

на првом гласу јунаштва у народу српском. Свуд је он познат, свуд је слављен, и свуд љупко примљен. Рођен је у Призрјену у двору Душановом, а племеном од спарина произлази од кољена Мрњаве из Ливна *) у Далмацији, села припроспа, малена, и не спајавша у призрјењу знапности свјеша.

Кад је Душан по својим обласпима пупујући, проспране државе поодио, и нрави и обичаје поданог народа прегледао, дође случајно у кућу Мрњаве, да преноћи. Мрњава човек у проспој безазлености рођен, богапством покућства ни је се могао дичити, но паче доспа је у шом оскудоси шрпшо, али својим кућевним редом шако снабдјевен бијаше, да је за изглед и правило цјелом предјелу служио; он је пак у овој прилици знао Душана по начину као Цара у својој припосној кућици љупко угоспити и смјерно дочекаши, да се Душану допадне, колико ша искрена пријазненост, толико ша његов кућевни ред, па су шога узме цјело Мрњаве племе са собом у Призрјен и у свој га двор доведе, а к' шому и на високи спепен сана уздигне и спарога Мрњаву и синове његове Вукашина, Угљешу и Гојка. Ови синови пак у рашу војническим искуством особито су се опликовали, и право су заслужили оно достоинство, које су припјажавали. Тим начином и Марко у Царском двору воспитан посљедшвом времена високо достоинство у царству получи, а шакође сопствена правосп здравог разума много му у шом поспјешши. Човек срећним

---

*) Du Fresne. Mauro Orbin.

ним даром од природе снабђевен свагда заслужује висока достоинства. Марко нај прије буде код Душана писар, *) а по том и савјетник **) државе, гди је свагда имао поља народу од велике ползе биши. Правосп разума свагда је вредносп, која би морала по природи велика достоинства покривати. То и јесп право на овом свјету, што закони садружеспва јединственим члановима на њово добро подају; а који члан тежи садружеспву полезан биши, по свим законима природносп заслужује уживати добра овога свјета, као достоинства, висока почињања, а код пошомспва превјечне славе.

Марко је имао за супругу Јелену кћер Клапена ***) једнога грчког велможе, коју је смрпно љубио, и за њом дању и ноћу гинуо, као што је искрена љубав брачне свезе изискивала; он је од своје спране вјерно мислио и своју дужносп, као сваки добродјешелан човек исправно испуњавао, а с' тим је он задовољан био.

Кад је Вукашин ошак Марков, узвишен на високом достоинству у царству, неку дјешинску слабосп ****) на младом Урошу цару српском примјешо, ползује се он том приликом, даде убити Уроша и себе краљем прогласиши. То проглашење смјелог наименовања велико упечатљење у многе духове српски велможа улије, и не хошјевши смашрати то безочно уићење престола у дубоком покоју, но раздорима безазлени народ раскидаши значну,
али

---

*) Нар: пјес. II. час. ст. 67. **) Раић. ***) Du Fresne. Orbinus. ****) Orbin. Frechet. Lucius.

али подлошћу сила своји не смједоше се дуго јавни шога позорја негодовашељи показиваши, него се брзо умире, и сваки за себе од сад спане згону вребаши, како ће себи по исто право присвојиши, као што га је и Вукашин лако себи присвојиши знао. Сопспивено Вукашиново мјера владјења умешпиво, правично расуђење његова сина Марка, и неоспорима раброст његове браће Угљеше и Гојка спра уливаше у срце сваком велможи ондашњем шпогод новог предузимаши и прошиву њи дјеиспивоаши. Тако је Вукашин мирно, лишен сваки домаћи не-слога над Србијом владао: Турци само мира му не даду; полакоме се они на плодну Србију и на Вукашинову војску ударе, браћа његова Угљеша и Гојко у боју мршви падну, а њега Војвода Арсојевић, кад је с' позоришта боја о' Турака гоњен бјежао, не милосно убије. *)

Примјечанија достојан је био свагда Вукашинов излазак на бој. Он је свагда подобно Хенрику прећем, краљу Француском украшен одећом и накићен **) драгоцјеним спварма на бој, као Хенрик на славу и на весеље ишао. Наравно, да је по за краља неприспојно било, знајући сваки поданик, да у краља доспа блага има, и у драгоцјеноспима недоспапка не шрпи, но она чиспоћа и уредност од спарина његовог племена, шо су изискивала, и шо му је добро спајало, јер су му све друге спвари у царшву по свом пријашњом реду намјешпене биле.

Вукашин мршав донешен је у село Сушица ***) (у Ресави), и шу у цркви С. Димитри-

---

*) Jolincius Engel. **) Frechet. ***) Du Fresne.

прија сарањен буде според гроба младог Уроша Неманића.

Смрт Краља Вукашина и његове браће великим раздорима народа приузрокује и Србија поспане крваво позорје силни велможа српски. Ни је доспа шшепе било народу, шшо је о' Турака немилосно разорен, но оно мало, шшо је заоспало, још узбуне немилокрвно велможе, да се међу собом крвиши спане добри и послушни народ српски. У шом опором крвљењу милосш је била почишање изгубила, чусшва је срдачноспи било несшало, но бјесноћа дивља и упаљена јаросш сваку лошу спрану пакосно руши, и у корен помамно шамани; спрасш величешшва бијаше обладала, и понос луди својим шраљама се диче, све крапком и сујешном свјешта славом обезочено. Сваки нај гори и нај слабији сад главу подигне, да наплаши оно при Урошевој смрши помукло мучање, и ревносно спане се шрудити, како ће круну српског царшшва освојити. Просш народ шврдоумијем велможа безазлено на игру се спави свог сопспшеног зашора, бес корисши гине, као да десет живота има.

Марко Краљевић држао се за право и законног насљедника краљевског престола у Србији, и погледао је приобрјешеније круне српске као право спјажање оног добра, које му је испино од рођеног оца осшало, а к' шому бивши муж совјешта спановиша, уздао се, да му шо првенштво припасши мора. Залуду му су били и право насљедшшва и првеншшво државног искушшва, кад ни је имао довољно моћи при буни, која се сад по смрши очиној изродила, да народ заме-

шени

пени умири и на своју корист обрати: треба-
ло је сваку пропивну силу срушити, пак онда
себе за краља прогласити, а то је Марку било
немогуће; он војске ни је имао. А ко ће му
други и моћи дати, — — — — —
— — — — —

Моћ је нај веће добро од свију добара на
свјету, ако онај, чијим је рукама она повје-
рена од природе или васпитања приобрете ду-
шу, која је велика, благородна, и шако по-
дашна, да среће свуда у свако доба по народу
распроспире, к' тому, да умешивом шако му-
дро изливајући благодјејанија на благодјејанија
народ обвеже, да од њега на свако њему нај о-
пасније доба зависи; јер само се онда добива
право над народом владаши, када се пази сва-
гда начин којим се народ усрећити може, пак
извјесно усрећи.

Кнез Лазар, Никола Алтоман и Ђорђе Бао-
шић (или Балза), који су шакође земљама и
народом силни и јаки били, као и Марко, ударе
напрасно на Марка и на његову браћу Јована,
Андрију и Димитрија и од њи земље и спјажа-
ња ошму, *) тим начином пак закраше јим
сјајну круну поноситог престола српског при-
својаваши. То учини, да падну напрасно сва
крила Марку, средство му се помоћи укине, и
свако му се искање жеље изгуби. Наравно, да
шај пораз врло пешко Марку на срце падне, па
се је спарао сваким брижним трудом, да се с'
непријатељима помири, на спрану оспавивши
сваку ону мисао, којом се бринуо, да круну
срп-

*) Orbinus.

српску придобије; а к' пому још гледао је, да повраши уићене земље. Колико ни је било могуће, да Марко на прешолу српском ошпане, колико му још мање могућно буде, задржаши земље, као пришјажања племена свог, и заслуге своје сопствене и своји спари. Сујетан бијаше сваки предузимај, залудан сваки труд и ненаплаћна свака горка мука; он се со шим више кињо, шужније се морио, и горе главу ломо. Сила и смјелост силу руши, а не мисао и умешиво; сила спра улива, а смјелост славе даје. — Губишак је шешко поднеши; а особито губишак сјајне круне српске, ништа мање то је морало биши. Марко се сјајне круне лиши, а к' пому и свију добара недвижими. Слабија сила свагда под већу подлеже; јаки је свагда велики, а велики ни је свагда јаки: ко је јачи, онај и спарији. Марко з' браћом и са својим добром, јачом силом принуђен, подлегне под своје прогоншеље.

Лазар, као савјеспан и врло благородна срца човек, ни је опет кшео презрјени прве услуге Вукашинове, које је он с' ревношћу српском царшву драговољно показивао, и за које је он, шшедро од правичног признашеља заслуга племениша Душана награђен био, правилно пуспи он оне земље по Тесалији, Албанији и Пелопонезу *) синовима Вукашиновим, да они дошпојно уживају као шруда брижну муку неумишпа родишеља. То је све мало, шшо је кнез Лазар племе Вукашиново на миру пуспио, да ужива плод шруда родишељска, кад га ни је
могао

---

*) Porphyrog.

могао својом силом обезбједиши. Нигда несрећа сама не оди, она свагда возију за собом вуче. Како Лазар Вукашиново племе прогањани оспави, од ма га спопадне Алшоман, и он га глобиши, мориши, и немилосриво мучиши спаше, одузевши му Тесалију, Пелопонез и Албанију, само му још оспави град Коспур, да се шим прерањује.

Чудан је свјет! врло је смјешан и нераван човечији шок у свјешу! Ништа ни је сувопарније у свјешу слушаши, ниши безаконије гледаши, него човека, који моћ, величину, богашство и увеселеније од другога опима, са свим шим, што су ови предмјети врло красни, и сваки живи човек на свјешу преба, да ји иште и пражи, ако му судбина допушта, да за њима тежи, или кад когод, својим красним умештвом лебдећи, зна употребити средства, да ји придобије. Не ма човек никаква разлога пак, да моћ, величину, богашство и увеселеније куди или презире, ако начином, којим ове предмјете прибрјесити пражи, шуђе право не врећа и не нарушава; паче пада сваком човеку к' већој чессти и умилнијем почишанију служи, ако с' обрјешенијем ни љупкости друге усрећиши жели. Но Алшоман несити земаља шући, уловивши подашну прилику, без узде бјесно наже, и племе Вукашиново сопствени добара лиши, и немилокрвно у јадне просјаке опера, за којим још црња и гора несрећа искрсне, кад зеп Вукашинов Баоша Господар Зенпе на своје шурове нападне и посљедњи залогај град Коспур *) из
успа

---

*) Orbinus.

уста јим опме и под своје достојаније приписне, тако, да шурови на царским дворовима принуђени кршна брда промјену, а Баоша к'шому још и жену Маркову преопме, која непосредована гркиња на Марку Баошу промјене. Сад сваког ужишка окраден Марко до црног очајања дође. Он благородно рођен, искусно воспитан, од своји родишеља преко мјере милован, од драги сприцева силно љубљен, а од свог српског народа преизредно слављен, сад без добре надежде осшављен, рабрио је сам себе, да у црном очајању не чами, са свим шим, што му у један дан са губишком оца и сприцева такође круна и сва срећа падне; јер спари изгинули, пријашељи помрли, народ благ разрушен, а млади још му славе не знају, да му помоћи прикуче, морао се сам шјешипи и недјејашелан осшати. Ово изгубљењем сјајне круне ожалошћен, ово поробљењем цјени добара уморен, које благи живош човека држе, још лишен миме жене, ушјехе срца, за коју је ревњиво и свог брата ненавидипи по природи морао, сад сам саморан под ведрим небом осшане, неушјешно шужећи дан и ноћ, и шавно чамећи, конац чека напрасне смрпи; заиспа свако је право слабе природе човеческе доносило, да се очајању преда, и себе каквој гадној спраспи подложи, која посшованспиво ведрога мишљења човека куди, и пред свјешом присшовностпи пуним, мрска чини. Здравим разумом снабдјевен човек дуго у несрећном спању не пребива, ниш се шу сујешно бави. Ни је ни Марко шу дуго осшаво; он је својим великим духом знао опеш себи прибјежишше наћи и на другоме мјеспу, ако му се

и јест сепсшвено опечешво неблагодарно показало.

У дјелу и буде; по крапном времену заваде се господари над Србијом свјешлећи, Лазар, Алпоман и Баоша, ко ће од њи прије сјајном круном српском своју главу увјенчати, а Марко пада видећи, да му садружешво српски господара икакве ползе не приноси, опиде Турцима код њи службе искаши. Наравно, да садружешво, кога поглавари икакве ползе члановима не прибављају, паче шшеше приносе, (борећи се с' народом између себе), губи свако право над оним члановима владаши. Велика би глупост и била од Маркове спреане, кад би он без узрока пешком јарму онога, своју главу подклонио, који му икакве користи не приноси, него паче са собом шкодљива сљедства приводи. Власи једнога господара над народом равни се једном оцу, који племена има: а власи једног оца, коју он над својим племеном прошире, оснива се на јединој користи: како један опац не може, да племену користан буде, од ма губи власи и племену заповједаши. Користи и полза изискују почишаније, повиновеније и услужљивост. Умре ли кумче, прешта је кумешво. Којигод друшшву шкоде, губе и право друшшву заповједаши. Не 'ма опечешва без благоспојанија. Друштво без правичности мора непријашеље свом крилу рађаши. Али Марко ни је опечешву био непријашељ, а доброша његовог срца ни је му допустила ни садружешву српске власи, да непријашељ буде, са свим шим, шпо је он од своји саопечешвеника погнан и поробљен био, и пра-

ВИМ

вим робом поспао, за то је изгубио вољу опечесшву служиши; јербо роб не може биши грађанин. Слобода духа, власн сопспвеног припјажавања и безбједности уживања, чиниле су му, да опечесшво љуби, и милује; а по љубљење и миловање опечесшва чинило би га грађанином. Само грађанин, а не роб мора опечесшво љубиши и за њега гинуши. Марко је познат био свуда по добродјешелима, а велике добродјешели изискивале су такође као и велики пороци неки спепен изувјерспва, су шог се Марко ни нај мање не осуђује, што је к' Турцима ошишао. Док је у опечесшву живио, свагда је опечесшву од велике ползе и корисши био.

Марко је свом душом шежио, да што више узможе добара, по роду српском посјеје, чинећи задужбине *) свуди. Дању и ноћу лебдио је он, да она зла испреби, која су се несмопрено у свјеш увукла била; су шог је он убио два силника Турчина Мусу Кесеџију и Ђему Брђанина, који су народ неправедно глобили, **) нашавши се они јачи од јединспвеног човека, па шу своју јакост на шшешу и зло народа употребљау. Неупрудимим спарањем посспављао је Марко свој живопи у велике опасности, само да роду човеческом полезан буде. Ту је ослободио он онај крај поморски, гди је један Арапин своје дворове назидео био робљећи пушнике и шрговце. ***) Том је Арапину Марко главе дошао. — Марко је на правду ишио,
да

*) Срп. пјес. II. час. **) idem. ***) ibidem.

да створењу блаженства оснује: у том, кад је ошац његов од ма после смрти Душанове кнезошешни круну српску од младог Уроша, законог Царства наследника, Марко се шу ополчи, правду и завјешовање хранећи, пак оцу свом Вукашину пошћење прешола закрапи, а Уроша на престолу ушврди. *) — При Кнезу Лазару у Варадину владаше као градоначалник Вуче, који старог Топлицу без узрока на дно шавнице врже. Милош Обилић, Иван Косачић и Милаш Топличанин дођу к' Варадину, да опросте старог Топлицу спудене шавнице, а Вуче сву проицу уваши, шврдо повеже, и у шавницу запре. Милош Обилић јављајући Марку о свом плачевном стању, поручи, да га гледа избавиши. Из љубве силне, којом га је Марко искрено обвијао, понешен, дође у Варадин и ослободи све ове пљененике. **) Такође Марко ослободи Ђурђа Смедеревца, кад се из Дубровника женио, гди први властелинства предсједатељ кнеде да све Ђурђеове свапове побије. ***) Тако красним начином Марко је велике славе у роду српском приобрјео, којима вјечан и остаје.

Кад је Амурат на Кнеза Лазара и Шишмана краља бугарског ударио, да земље њиове неправедно поара и освоји, дигну се и два српска независима кнеза Драгаш (Душаном посшављени краљ Мизије ****) и Богдан (који је господарио од Фере, до рјеке Аксије, а сједиште у Родопи имао *****), да Мурату запрјеку освајања положе; но не могавши се довољно сво-

јим

*) Срп. пјес. II. част. **) *ibidem*. ***) *ibidem*.

****) *Laonicus*. *****) *idem*.

јим силама прошив Амурапа бочиши, подлегну
они под власн шурску, *) и принуђени буду у
напрједак за шурску корисн војевани. Војсци
је шој Амурап дао име војњак, и њом је за-
повједао Евреносбег пошурчени грк, **)
кога Бајазет после на Мирчу влашког кнеза
пошаље. Марко је такође у шој војсци слу-
жио, и себи велике чести и висока достојин-
ства задобио. Он прими о' Турака на своје
пришјажање Коспурију, Локриду и поља Пело-
понеска, ***) као награду шрудова, које је у
војни подносио. Кад је шу на влашкога кнеза
војујући Бајазет несрећан био, погине и Марко
на велику жалост своји садружни ратоборника;
из спирјеле један Влашина убије га у благу код
села Крајове 1396 године. Тјело Марково до-
нешено буде у обитељ Васијана близу града
Скопља.

Марко је имао придодатно презиме од
Прилипа, будући да му је Прилип град мје-
сто обитанња било, у ком је посљедња љепша
живота проводио, и опкуд се много пуна ди-
зао, да својим јунаштвом бјеломе свјету до-
бродјетелна дјела показује, која народ српски
до данас цјени. Ни је могуће умом доброшћу
ерца његова посшигнуши, а решко може коме
оспроумије научљиве способности прибавиши,
да славе Маркове пером достојно опише. Сваки
би се прије смео, нег што би ји писани запо-
чео. За увјерење спранскоме свјету доспа ће
бити, да Марко у високој цјени остане, када
се јави, да је он, као нај правији љубитељ

7 *

онс-

---

*) Hammer, **) idem. ***) Orbinius.

опечества, свагда за ползом рода и опечества пежећи на игру опасности крапки свој живош радо излагао; а шо се и слаже с' разумом чове-чијим, ако човек своје присуспвије на свјешу драгоцјено чини, но ако не шкоди ни себи ни другому. Али Марко је презирао сваке соп-спвене опасности, само да своје опечество од опасности спасе. Он је непресхано пежио и жељно лебдио, да народу српском добар живош приобрјете; нико њега о' тог уздржаша ни је могао. Ревношћу изумљено занешен љубишељ рода, мора много подносиши, а мало добра у-живаши, но њему благодарни попомци, славом име, док је рода на свјешу умно уздизајући, у звјезде кују, а шим показују, да су они до-спојни назваши се прави попомци они мужава, који заслужују сваког почишанија и миле љубави.

У БУДИМУ,

Писмењи Краљ. Всеучилишта Пешпанског.

1 8 3 1.

Г. Г. ПРЕНУМЕРАНТИ.

А Д А.

(Трудом Г. Григорија Гачпаревића.)

Чеспњејши Г. Аврам Павловић, Парох за Сина
Јоанна.

Чеспњејши Г. Стефан Гајчиновић, Парох.

Чеспњејши Г. Димитри Младеновић, Парох Па-
дејски, за Кѣр Анну.

Господин Александер Дудварски, Комессар.

Господин Самуил Дудварски, Сирошнѣски Ошац,
за Сина Георгија.

Пошпенородни Г. Георги Манојловић, Трговац.

Wohlgeborener Herr Carolus Strosz, Chyrgurg.

Пошпенородни Г. Георги Марић, Ешкуш.

Пошпен: Г. Прокопи Јаковљевић, Ешкуш.

Пошпенородни Г. Пешар Драгин, Колар.

Високоучени Г. Григори Гачпаревић, Дјешонаспав:

11.

А Р А Д.

(Послани Г. Василијем Креспићем.)

Пречеспњејши Г. Георги Пешровић, Прошопре-
зитер Арадски, Чеспњ: Конзиспорија Епархије Арад-
ске, и Славне Чанадске Вармеђе Присједашељ.

Чеспњејши Г. Василије Георгијевић, при Цер-
кви Свјашаго Јоанна Предпечи Парох, Чеспњ. Кон-
зисп. Епархије Арадске Присједашељ.

Високоучени Г. Димитрије Арон Алексић, Слав-
не Арадске Вармеђе Канцелиста.

Пошпенородни Г. Марко Бабић, Трговац.

Пошпенородни Г. Александер Радивојевић, Тргов.

Благородни Г. Јоани опш Продановић, Дрвопрод.

Пошпенородни Г. Пешар Маринковић, —

Пошпенородни Г. Димитрије Станковић, —

Пошпенородни Г. Конспаншин Станковић, —

Пошпенородни Г. Теодор Конспаншиновић.

10.

— 0 —

Б А В А Н И Ш Т Е.

Родољубиви Г. Васо Голубовић, Трговац и велики љубитељ књижевства.

Б А Т Т А.

Благоразумни Г. Јоани Бољарић, Учитељ,
Поштенородни Г. Мојсеј Живојнов, Молер, ро-
дом из Иланче.

Поштен: Г. Никола Максимовић, Калфа Ћурчиц-
ски, родом из Великог-Бечкерека.

Поштен: Г. Исак Дошић, Ћурчија.

Поштен: Г. Јосиф Спаниша, Калфа Ћурчински,
5.

Б У Д И М.

Госпожа Пелагија Спојановић, рођена Возишовац,
Госпожа Кристина Субошић, за Кћер своју Ка-
шарину.

Благородна Госпожа Капарџа Коић.

Благо и Поштенородни Г. Андреја Веселиновић,
Избрани Грађанин.

Благо и Поштенородни Г. Георги Спацковић, Из-
брани Грађанин и Мјестни Директор.

Blago i Poshtenородni Gospodar Tuno Pavkovics,
Calen Obshtine Budimske, veliki ljubitelj i revnitelj Roda
i Knjizestva svoga.

Благородни и Високоучени Г. Маршић Хамуљак,
код Славне Конзилије.

Благородни и Високоучени Г. Јоани Коиш, код
Славне Конзилије.

Благоррдни и Високоучени Г. Јоани Берић, Доктор
Философије и пр. и пр.

Благородни и Високоучени Г. Паво Коић, Адвокат.

Благо и Поштенородни Г. Васо Субошић, Књи-
говезац и продавац. 11.

В Е Л Е С у Мукидонској (Македонија).

Родољубиви Г. Анђелко Палашов, Трговац, вели-
ки љубитељ књижевства и Славе Нације своје.

Пречестнији и Високоучени Г. Пахомије, Јеро-
монах Намаспира Светог Јоанца Риљског.

В Р Б А С.

Госпожа Софија Нешковић.
Госпожа Персида Коић.
Госпожа Екашерина Спокић.
Пошпенородни Г. Милош Ћирић, Кассир.
Пошпен: Г. Савва Мијашов, Тушор в'ровни.
Пошпен: Г. Аца Милованчев, Шнајдер.
Пошпен: Г. Неспор Докић, Земљедјелац.
Пошпен: Г. Тима Манојлов, Земљедјелац.
Високоучени Г. Георги Нешковић, Учишељ и Ску-
нишељ Г. Пренумеранша, 9.

В Р Ш А Ц.

Високоучени Г. Јоани С. Поповић, Списашељ Србски.

В У К О В А Р.

(Посло Господин Адам Драгосављевић.)

Чеспњејши Г. Ђеорђије Вукајловић, Парохије Ву-
коварске Администратор за Сина свог Спешана.
Господин Ђеорђије Марковић, Канцелиста.
Пошпенородни Г. Игњаш Игњашовић, Трговац.
Пошпен: Г. Ђеорђије Бира, за Сина Димитрија.
Пошпен: Г. Андрија Бакаловић, Трговац.
Пошпен: Г. Јован Поповић, Трговац.
Пошпен: Г. Гавро Спешанчев, Трговац.
Пошпен: Г. Васо Марковић, Трговац.
Пошпен: Г. Јуспин Михајловић, Трговац.
Пошпен: Г. Васо Лазаревић, Лицишер.
Пошпен: Г. Максим Брусић, Черугџија.
Пошпен: Г. Јован Спешанчевић, Черугџија.
Пошпен: Г. Ђеорђије Видовић, Калфа Трговачки.
Симеон Ликић, Ученик.

14.

ГЕОРГИЈЕВО (у Славном Шајкашком Башалијону.)

Чеспњејши Г. Јоани Поповић, Парох.
Чеспњејши Г. Алекси Васић, Парох.
Чеспњејши Г. Јоани Кипровац, Парох Јозефовач.
Чеспњејши Г. Андреј Станимировић, Админи-
стратор Гардино:

Чесп-

Честнѣјши Г. Савва Каѳурин, Капелан Пропопр.
Благородни Г. Дамјан Давидовац, Обр-Прухмајспер.
Благоразумни Г. Александр Мушицки, Фелдвобел.
Пошпенородни Г. Аврам Созданић, Валдауфзеер.
Пошпен: Г. Тимошеј Очѣ, Исписани Фелдвобел.
Пошпен: Г. Пешар Коспић, Фелдвобел 4. Компан.
Пошпен: Г. Васили Деановић, Капрал.
Пошпен: Г. Теодор Гаишин, Капрал.
Пошпен: Г. Јефрем Мушицки, Капрал.
Пошпен: Г. Косман Мушицки, Капрал.
Пошпен: Г. Манојло Мушицки, Капрал.
Пошпен: Г. Пешар Мушицки, Капрал.
Пошпен: Г. Аврам Мушицки, Капрал Исписани.
Пошпен: Г. Савва Мушицки, Гефрајспер.
Пошпен: Г. Васили Мушицки, Гемајнер.
Пошпен: Г. Георги Коспић, Гефрајспер.
Пошпен: Г. Симеон Коспић, Гефрајспер.
Пошпен: Г. Прока Чебеки, Гефрајспер.
Пошпен: Г. Марко Лазић, Гефрајспер.
Пошпен: Г. Пешар Лазић, Компаниински Шрајбер.
Пошпен: Г. Исак Радишић, Капрал Исписани.
Пошпен: Г. Косман Маленовић, Трговац.
Пошпен: Г. Георги Мушицки, Трговац.
Пошпен: Г. Максим Живковић, Учишељ.
Пошпен: Г. Сергија Деановић, Пономар.

29.

Д А Р Д А.

Благораз. и Родољуб. Г. Арон Новаковић Учишељ.
Пошпен. Г. Пешар Бачванин, Трговац.
Благораз. Г. Тимошеј Мишленовић, бивши Учиш.
Пошпен. Г. Антоније Милошевић, Келнер.
Пошпен. Г. Павел Апанацковић, Земљедјелац.
Пошпен. Г. Павел Радић, Чизмар: заџапа Мајспор.

6.

ДУБРОВНИК.

Преподобни Г. Хризанпије Николајевић, Администратор Парохије Дубровничке.

Високородни Г. Јеремија Гагић, Россиско Императорски Колеж. Ассес. Вице-Конзул у Дубровнику и Каваљер (Вишез.)

Благородни Г. Јоани Божић, Канцелиста у Ц. К. Трибуналу.

Благ. Г. Пешар Томић, Великокупец.

Благ. Г. Христофор Лучић, Великокупец, за Си-
на Емануела.

Благ. Г. Јоани Шкуљевић, Великокупец, љубитељ
књижевства.

Благ. Г. Лазар Голић, Трговац.

Благ. Г. Јоани Вуковић.

Благ. Г. Јоани Лајновић, Трговац.

Благ. Г. Лука Милашиновић, поморац.

Благ. Г. Лука Бербер, из Кошора.

Благ. Г. Николаје П. Радичевић, из Кошора.

Високоучени Г. Георги Николајевић, Скупитељ.

13.

ДУНА - ФЕЛДВАР.

Благородни Г. Михаил оп Бѳјши Трговац и Епи-
скоп Црковни.

Пошпенородни Г. Апанаси Теодоровић Хаџи,
Трговац.

Пошпен: Г. Апанаси Чучоловић, Звонар.

Благоразумни Г. Јоани Мојсиловић, Дјешонаспав.

Господична Софија Бех, Сапунџиница.

5.

КАРЛОВЦИ.

Господин Тапомир Миловук, Богослов:

КАРЛШТАДТ.

Пошпен: Г. Глигорије Малешевић, Трг. први
верховни Тушор, и изабрани Ассесор Магиспрапа.

Пошпен: Г. Михаил Мусули, Трговац и вѳори
верховни Тушор.

Пошпен: Г. Јоани Буква, Трговац.

Пошпен: Г. Спанко Кермар, Трговац.

Пошпен: Г. Глигорије Трифић, Трговац.

Пошпен: Г. Јоани Дојновић, Трговац.

Госпожа Криспина Јанковић, рождена Радомиро-
вић, љубителица Књига.

Пошпен: Г. Михаил Павковић, Трг. из Земуна.

Пошпен: Г. Никола Тодоровић, Калфа Трговачки.

Пошпен: Г. Јефша Вуковић, Трговиноуправитељ.

Wohlgeborener Herr Johann Nep. Prettner, Buchdru-
cker und Buchbinder.

По-

Пошпен: Г. Никола Поповић, Трг. из Загреба.
Пошпен: Г. Стефан Крешчић, Трг. из Загреба.
Пошпен: Г. Пешар Живојновић, Калфа Трговач.
Пошпен: Г. Антоније Живојновић, Калфа Тргов.
Пошпен: Г. Павел Харешић, Трг. из Загреба.
Пошпен: Г. Михаил Машијевић, Клирик II Љета.
Пошпен: Г. Никола Илибашић, Клирик II Љета.
Пошпен: Г. Павел Гревљановић, Клирик I Љета.
Пошпен: ГГ. Георг и Јоани Косчић, Ученици у
Војничким Училишчама.
Пошпен: Г. Александер Косчић, Калфа Тргов.
из Загреба.
Пошпен: Г. Андреја Паић, Калфа Трг. из Загреба.
Пошпен: Г. Никола Баровић, Трг. из Опочца.
Пошпен: Г. Лешо Делић, Тргов. из Веровина.
Родољубиви Г. Михаил Медаковић, Трговац. 25.

К О П Р И В Н И Ц А.

Преподобњезши Г. Алекса Огњановић, Парох Ко-
привнички и Јеромонах Љеповински.

Преподобњ. Г. Јосиф Вуковић, Админ: Љеповин.

Преподобњ. Г. Анашоли Јоаниновић, Намјестник
Љеповински.

Преподобњ. Г. Иринеј Хајдинец, Заклеши Спарац.

Пречеспњезши Г. Георги Јоаниновић, Парох Сла-
шински, и Чеспњ. Конзиспор. Пакрачког Приједашељ.

Чеспњезши Г. Филипи Јагодић, Парох Плавшин.

Чеспњ: Г. Милисав Кобасица, Парох Ровишки.

Чеспњ. Г. Стефан Павковић, Парох Војаков: и
Кржевачки.

Благоразумни Г. Стефан Радмиловић, Учишељ В.
Мучни.

Благор: Г. Никола Обрадовић, Кнез Слашински.

Пошпен: Г. Тодор Бошњак, Тргов: у Крижевци.

Господична Христина Рещковац, Ученица.

Високоуч: Г. Стефан Марковић, Учишељ, Скудин:

13.

М О К Р И Н.

(Послани ош Благород. и Родољубивог Г. Јоаниа Дил-
бера Црковног Епископа.)

Чеспњезши Г. Јоани Софроновић, Парох.

Благородни Г. Димитрије Живановић, Биров
(Кнез).

- Благ. Г. Георги Риђички, Касир (Приходохраниш.)
Високоуч: Г. Александер Кирић, Форшонс-Комес.
Господин Димирија Весић.
Благораз: Г. Младен Ковачевић, II. Клас: Учиш.
Благородни Г. Миланко Секулић, Елипроц.
Благор. Г. Тимошеј Белаш, Елипроц.
Благор. Г. Арон Јоановић, Маса - Курапор.
Благор. Г. Димирије Јоановић, Ешкуп. (Од-
брани член.
Благор. Г. Живан Докић, Ешкуп. (Одбрани член.
Пошпенородни Г. Јосиф Дилбер, Избрани Жишељ.
Пошпен: Г. Неца Бадрички, Избрани Жишељ.
Пошпен. Г. Филип Перишић, Избрани Жишељ.
Пошпен. Г. Арсен Бадрички, Избрани Жишељ.
Пошпен. Г. Аркадија Бадрички, Избрани Жишељ.
Пошпен. Г. Таша Тешић, Избрани Жишељ.
Пошпен. Г. Филип Вуин, Избрани Жишељ.
Пошпен. Г. Јоани Секулић, Избрани Жишељ.
Пошпен. Г. Јоани Шрајбер, Биршаш.
Пошпен. Г. Маршон Индриковић, Месар.
Пошпен. Г. Теодор Риђички, Бербер.
Пошпен. Г. Стефан Субић, Ђурчија,
Пошпен. Г. Живан Белош.
Пошпен. Г. Благоје Гавриловић.
Пошпен. Г. Александер Александров, Ковач.
Пошпен. Г. Исак Спарчев, Ковач.
Пошпен. Г. Арсен Бајшански.
Пошпен. Г. Јоани Игњатов, Чизмарски син из
Великог Сп, Миклоша.
Пошпен. Г. Стефан Михаиловић, Црковни Сми.

31.

Н О В И - Б Е Ч Е Ј.

- Благородни Г. Живан Недељковић, Елипроц.
Благородни Г. Михаил Сечански.
Благородни Г. Михаил Пешровић.
Благородни Г. Теодор Пешровић, Учишељ.
Благородни Г. Теодор Живковић, Сапуница.
Благородни Г. Василије Михаиловић.
Благородни Г. Деметер Кисић, Совокупишељ 4.
Егземплара. 10.

НО-

Н О В И - С А Д.

Родољубиви Г. Павел Јанковић, Типограф и Штампар Новосадски 5 Екземплара.

Високоучени Г. Кирил Опић, Дјешонаспавник у Сеиш-Ивану Славног Шајкашког Бапалијона.

Благораз. Г. Теодор Бреновски, Рипор. Слишашељ.

Благораз. Г. Георги Нешковић, Учишељ Вербашки.

Пошпенородни Г. Емануил Јефшић, Трговац.

Пошпен: Г. Марко Башић, Трговац.

Пошпен: Г. Спипан Палијан, Трговац.

Пошпен: Г. Симеон Чокић, Трговац.

Господни Андреј Тимиовић, Иконописац.

Господни Стефан Спакић, Иконописац.

Пошпен: Г. Александер Видић, Шупер.

Пошпен: Г. Лазар и Госпо: Нашалија Булић, Сурсабов.

Пошпен: Г. Стефан Теодоровић, Пономар.

Пошпен: Г. Пешар Бакаловић, Спаклорезашељ.

Господичне Марија и Нашалија Спојадиновић, Ученице. 19.

О С Е К.

Благородни и Високоучени Г. Васили Апанасијевић, Докпор Медицине, и Физик Варошки.

Високоучени Г. Јоани Јанковић, Профессор.

Родољубиви Г. Јоани Кнежевић, Трговац.

Господична Софија Миловук. 4.

ПАТИЧЕВО у Срему.

Родољубиви Г. Јоани Јоановић, Трговац, велики љубишељ Књижештва, на сваку књигу.

П Е Т Р И Њ А.

Благородни ГГ. Сиови П. Чакое.

Благородни ГГ. Браћа Кавић.

Благородни Г. М. Поповић, Ч. М.

Благородни Г. С. Маливук.

Благородни Г. Г. Паић Казанџија.

Благородни Г. П. Кошур.

Благородни Г. В. Коспић.

Благородна Госпожа А. Диздар, рођена од Шакић. Бла-

Благор. Г. Адам Врачаревић, Учишељ.
Благор. Г. Васо Вуковић, Совокупишељ.

10.

П Е Ш Т А.

Високопречестпњејши Г. Јоани Колар, Парох Пешпански и Будимски, член ученог Друштва Краковског.
Благородни Г. Павел Недоклански, Славне Школске Депутације Кассеперцейпор, и Цензор Књига.
Благор. Г. Теодор Павловић, Адвокат, и Списашељ.
Благор. Г. Људовиш ош Гај, рођени Рват.
Високоучени Г. Папшелин, Доктор Медицине.
Високоучени Г. Димитрије Неофитовић, Доктор:
Високоуч. Г. Александер Будимировић, Доктор:
Високоуч. Г. Васо Чокрљан, Доктор:
Господар Гаврил Бозишовац, Трговац и члан избраног обществва Будимског.
Господар Јоани Пиљасановић, Трговац.
Господар Глигорије Аларгић, Пекар.

11.

П Р А Г

Благородни и Високоучени Г. Јосиф Јунгман, Доктор Философије, Профессор Хуманишета и пр.
Благородни и Високоучени Г. Арсеније Ковачевић, Екзаминатор, код Ц. К. Табак и Штемцел Администрације.

С Е Н Т - А Н Д Р Е Ј А.

Благородни Господин Лазар Нешко, Господар ош Липманова, за Сина свог Јулиуса.

С Е Н Т - И В А Н (у Славном Шајкашком Бапалијону.)

Благоразумни Г. Кирил Опић, Учишељ.
Пошпенор. Г. Теодор Миливојевић, Капрал.
Пошпенор. Г. Андреј Бугарин, Капрал.
Пошпенор. Г. Лазар Дуић, Капрал.
Пошпенор. Г. Живан Пачарић, Гефрајштер.

5.

Т Е М И Ш В А Р.

Благородни Г. Јоани Спојановић, славнога Прп-
тјажанија Фереџхаза пуномоћник, и Грађанин Темеш-
варски, на сваку књигу.

Пошпенородни Г. Аркадија Пеић, Трговац и Гра-
ђанин Темешварски.

Ч А К О В О.

Високоучени Г. Симеон Миликовић, за Сина
Лабуда.

Високоучени Г. Софрон Поповић, за Сина Ни-
сокаља.

Високоучени Г. Михаил Трајдафировић, Сл.
Краљ. Табле суд. заклети Ношари.

Високоучени Г. Димитри Аншоновић, за Сурругу
Анасшасију.

Пошпенородни Г. Милош Чарновић, Трговац.

(Ученици)

Савва Георгијевић, Унук Досишеа Обрадовића.
Георги Недељковић.

Димитри Прошић, Ученик Немачког Језика.

Николај Јоанновић, Ученик Немачког Језика.

Стефан Радосављевић, из Каиика.

Емилија Лерра.

Марија Николић, Љубитељница Наука.

Марша Лукач, Љубитељница Наука.

Николај Пушић.

Косма Бурбуловић.

Косма Ловак.

Марија Војновић.

Минадора Мина.

18.

Ш А Б А Ц.

Благородни и Високоучени Г. Јован Спеић, До-
ктор Медицине и Свешле Књажеске Фамлије Лекар.

Ш Е М Н И Ц.

Благор. Г. Адолф Лазаровић, Јураш и Монша-
неспикер.

Драги и почијајсми Роде мој!

Свагдашња жеља и љубов опечеспву мом биши у помоћи, мене колико одушевљава, да ја по силама мојима спарам се и садашњоспи ползу и зар будућноспи подикоји леп спомен учиниши, од куда ће мили попомци брже и лакше корачаши моћи. —

Свеславије, које описује мужеве најславније у роду Србском, — који је познање не само полезно него и нужно — да је од велике важноспи и за садашњоспи и будућноссп, сваки ће драговољно осведочиши. Истина, да је Свеславија шек почешак, но ништа мање љубов ко опечеспву добраће срца сјединиши и у крјепиши, која ће ду подпора Свеславија биши, тако да сад шек проникнуша шравчица Свеславија с временом у високо богашо — гранашо и лиснашо цвешуће дрво узрасше и своје плодове донесе.

Ево по мом обећању и друге свезке Свеславија (Кнез Лазар и Марко Краљевић.) Прими наклои чипашељу! драговољно и ово дјелце, да шако шруд и усрдије они, који се опом спарају укрепиши и умложиши. Задовољшво које ћеш чипајући славне своје предкове осећаши, биће довољни повод Списашељу и Издашељу, озбиљски да се постарају с чим ће славу и увеселеније узроковаши, и спим љубов своји Соопечеспвеника заслужиши моћи. Они ће се шрудити на Олшар Књижеспва шшо најбоље буде

буде донети, а ши мили Чипашељу радо при-
мај у наручија швоја и благосиљај, пак ће и
шебе сродно швоје попомшво.

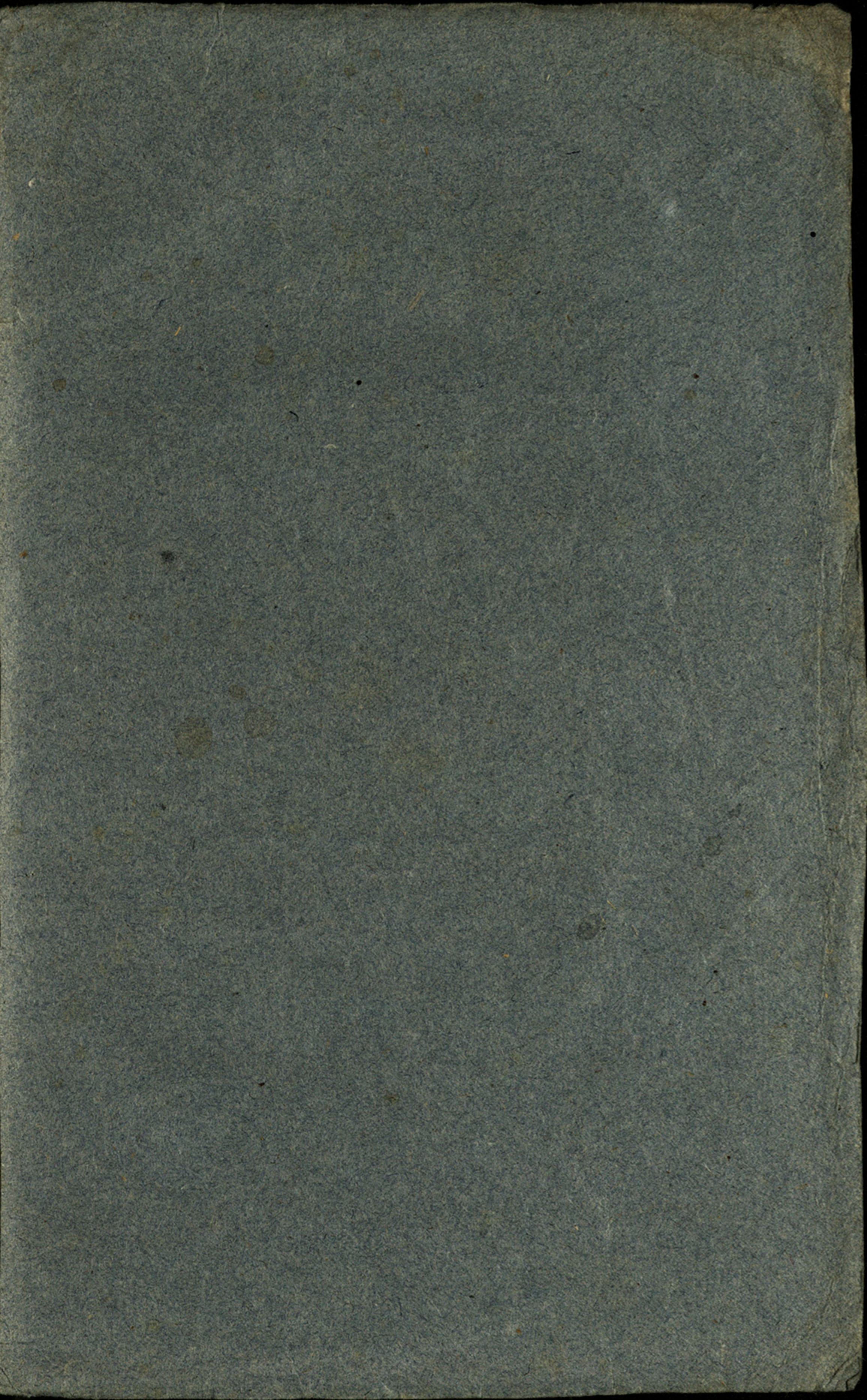
Друга свезка Свеславија самоје насшавак пр-
ве. Зато је нужно, да чипашељ ове свезке и
прву има (која се још код мене добиши може.)
спим више, јербо ће чешири оваке свезке Свесла-
вија сваке године излазеће, једну част сачиња-
вати. Сваког ће Вашара по једна свезка
изилазити; зато ГГ. Пренумерантом споји
на вољи или се на сваку свезку пренумерирати,
или годишње на Част Свеславија. Удаљена бра-
ћа наша, (ГГ. Скупшељи) око Фијуме Три-
јеста и Дубровника, будући да они књиге
с већим прошком добивају, нек од моје спране
15 процента на прошкове себи задрже, да би
пако лакше књиге добивати могли. Ово дода-
вајући препоручујем се милом Роду моме, а о-
собито онима, који се спарају лепо ово семе у
народу свом расејати, и сошим најлепше име
себи код попомшва задобиши.

Трећа свезка Свеславија биће о идућем Ва-
шару у Месецу Августу гошова, на коју се
пренумерација сконцем Јулија закључава. Цена
јој је као и пређашњим 24 кр. Сребра. Г. Пре-
нумеранте молим да имена своја, чрез Г. Скупи-
шеље до горе реченог термина, а новце о Ва-
шару мени послаши и Књиге своје примиши из-
волу.

У Пешти 1. Маја 1831.

Јосиф Миловук.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Р19 Сру III 307/2.1